

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในการดำเนินงานตามโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน
2. การดำเนินงานตามโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 - 2.1 หลักการและเหตุผล
 - 2.2 ความจำเป็นในการนาร่องปฏิรูปการศึกษา
 - 2.3 วัตถุประสงค์ของโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษา
 - 2.4 แนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการนาร่องปฏิรูปการศึกษา
 - 2.5 ลักษณะของโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษา
 - 2.6 กลยุทธ์การดำเนินโครงการปฏิรูปการศึกษา
3. บทบาทหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการนาร่องปฏิรูปการศึกษา
4. การจัดโครงสร้างและอัตรากำลังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
5. ภารกิจและพันธกิจการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 - 5.1 แนวทางการคัดเลือกภารกิจและพันธกิจ
 - 5.2 ภารกิจและพันธกิจการปฏิรูปการศึกษา
6. รายละเอียดของเขตพื้นที่กิจการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา
 - 6.1 ภารกิจการปฏิรูปการบริหารงานทั่วไป
 - 6.2 ภารกิจการปฏิรูปการบริหารงานบุคคล
 - 6.3 ภารกิจการปฏิรูปการบริหารงานงบประมาณ
 - 6.4 ภารกิจการปฏิรูปการบริหารงานวิชาการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน

ศักยภาพ มีความหมายที่นักวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ให้ไว้หลากหลายความหมายด้วยกันดังนี้

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 257) ได้ให้ความหมายว่า ศักยภาพ (Potential) หมายถึง วิสัยความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะมีอิทธิพลต่อการกระทำ หรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ละบุคคลมีวิสัยความสามารถไม่เหมือนกัน บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือทางสังคมสูง อาจจะมีวิสัยสามารถผกผันกันก็ได้วิสัยสามารถมิใช่จะสอดคล้องไปในแนวเดียวกันเสมอไป

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532 : 419) ได้ให้ความหมายว่า ศักยภาพ หมายถึง ขีดความสามารถในการพัฒนา เช่น ระดับบุคคล ศักยภาพของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน สามารถดึงเอาพลัง คุณลักษณะอันซ่อนเร้นดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาได้ โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ศักยภาพ คือ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลที่ได้แสดงออกมาตามความเป็นจริง (Actualize) และศักยภาพสามารถปลุกเร้า พัฒนาให้เกิดขึ้นตามขีดความสามารถของแต่ละบุคคลได้ ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ

นันทพร เศรษฐธาพิสุทธิ์ (2541 : 11) ได้ให้ความหมายว่า ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถ หรือพลังอำนาจที่มีอยู่ ซึ่งมีผลต่อการกำหนดวิธีการ หรือแนวทางในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ

วันชัย รอดฉาย (2544 : 12) ได้ให้ความหมายว่า ศักยภาพ หมายถึง พลังอำนาจ และความสามารถที่แฝงอยู่ ซึ่งสามารถนำออกมาใช้เพื่อทำการกระทำใด ๆ ก็ตามให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำมาใช้เพื่อกำหนดวิธีการวางแผน สร้างแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง ที่ยึดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ดังนั้นสรุปได้ว่า ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ภาวะที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการวางแผน การทำงาน การตรวจสอบ การประสานงาน ตลอดจนการประเมินผลงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

การดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

หลักการและเหตุผล

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญของการศึกษาไทย ทั้งแนวคิด โครงสร้างและกระบวนการด้วยความมุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของคนไทยโดยรวม รวมทั้งเป็นการปรับเปลี่ยนที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อคนไทยทุกคน การปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญนี้ จึงจำเป็นต้อง

ดำเนินการบนพื้นฐานของปรัชญา สภาพที่เป็นจริง ความเป็นไปได้ และต้องดำเนินการอย่างรอบคอบระมัดระวัง รวมทั้งใช้ยุทธศาสตร์การปรับเปลี่ยนที่เหมาะสมอีกด้วย

สาระสำคัญของการปฏิรูปที่แท้จริงแล้วจำเป็นต้องปฏิรูปในองค์รวม ภารกิจการปฏิรูปทุกเรื่องจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการและดำเนินการประสานสอดคล้องกันทุกเรื่องทุกระดับ จึงจะส่งผลสำเร็จตามเป้าประสงค์อย่างไรก็ตามในส่วนของการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 37) รองรับการกระจายอำนาจทั้งด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร นับเป็นการปรับเปลี่ยนที่สำคัญอย่างยิ่งและส่งผลโดยตรงต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะเป็นกลจักรสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา

การเตรียมการในการกระจายอำนาจและการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ยังมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกันหลายประการ เช่น จำนวนเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมรรถนะและความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษาในการรองรับการกระจายอำนาจ ความพร้อมของการใช้หลักสูตรใหม่ ความพร้อมของคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นอาทิ ส่งผลให้เกิดความกังวลและความไม่มั่นใจหลายประการในการปฏิรูปในเขตพื้นที่ ประกอบกับความจำเป็นที่ต้องใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการปฏิรูปโดยประหยัดและบังเกิดผลดีสูงสุด กระทรวงศึกษาธิการ โดยความเห็นที่สอดคล้องกันของที่ประชุมอธิบดี จึงกำหนดจัดให้มีโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาชั้น เป็นการทดลองดำเนินการและศึกษาแนวทางที่เหมาะสม เป็นไปได้ เพื่อให้มีความมั่นใจในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทุกเขตพื้นที่ให้บังเกิดผลดีสูงสุดต่อไป

การดำเนินการปฏิบัติงานตามภารกิจงานสำคัญ ลงลึกในรายละเอียดของพันธกิจงานทั้ง 25 พันธกิจ ยึดกรอบการปฏิบัติงานเฉพาะพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่มีผลต่อการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพของการบริหารจัดการทางการศึกษาในทุกๆระดับ ทุกสังกัด เป็นสำคัญ

ความจำเป็นในการนำร่องปฏิรูปการศึกษา

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สภาพการเตรียมการปรับเปลี่ยนตามแนวการปฏิรูปการศึกษาในระยะที่ผ่านมา (2 ปีหลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีผลบังคับใช้) ของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อคิดและความเห็นที่แตกต่างในการกำหนดจำนวนเขตพื้นที่ รวมทั้งลักษณะพิเศษของเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวแล้ว กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดดำเนินการโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ด้วยเหตุผลและความจำเป็น ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการจำเป็นต้องเตรียมการปรับเปลี่ยนตามแนวการปฏิรูปการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นรูปธรรม ให้สามารถตอบคำถามของสาธารณชนได้ว่า กระทรวงมีความพร้อมในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนดมากน้อยเพียงใดการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมการดังกล่าว

2. กระทรวงศึกษาธิการต้องดำเนินการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นการนำร่องปฏิบัติการ ให้มีความมั่นใจว่าการบริหารจัดการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการบริหารแบบเดิมโดยสิ้นเชิง สามารถสร้างสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษาได้จริง ที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา

3. กระทรวงศึกษาธิการในฐานะกระทรวงหลักในการจัดการศึกษาและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในพื้นที่ศึกษามาก่อนต้องเสนอแนวคิดและข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อคณะรัฐมนตรีและสาธารณชนว่าการจัดเขตพื้นที่ลักษณะใด (ขนาดและรูปแบบการจัดการ) จึงจะมีความเหมาะสมที่สามารถสร้างสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการจัดการศึกษาที่จะนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องของรัฐบาลในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

4. เป็นมติของที่ประชุมผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการและเป็นนโยบายของนายกรัฐมนตรีและอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์ของการนำร่องปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาเป็นการนำร่อง การเตรียมการปรับเปลี่ยน การจัดโครงสร้างและการแบ่งส่วนงาน การบริหารจัดการเพื่อรับรองการกระจายอำนาจ รวมทั้งการส่งเสริมสถานศึกษา หน่วยงานทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษาให้มั่นใจว่ามีความพร้อม และสามารถดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางและเงื่อนไข เวลาที่กำหนด ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ทั้งของหน่วยงาน ส่วนกลาง เขตพื้นที่ สถานศึกษาและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อดำเนินการเป็นการนำร่องในการจัดโครงสร้าง องค์กร การแบ่งส่วนงานในเขตพื้นที่การศึกษา

3. เพื่อดำเนินการเป็นการนำร่องในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและการบริหารจัดการในเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งด้านบริหารทั่วไป ด้านบุคลากร ด้านวิชาการและด้านงบประมาณ

4. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีลักษณะและขนาดแตกต่างกัน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ปัญหาของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

5. เพื่อให้ได้รูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

แนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการนำร่องปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการจะดำเนินการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยถือเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงและเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมการสร้างเชื่อมั่นในการปรับเปลี่ยนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดย

1. ดำเนินการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นการนำแนวคิดและพันธกิจการปฏิรูปไปสู่การปฏิบัติในเขตพื้นที่ใน 5 จังหวัดเป้าหมายภาคละ 1 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดชลบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดภูเก็ต

2. ให้กรมหลักเป็นกรมผู้แทนกระทรวงในการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางที่กระทรวงกำหนด โดยให้สำนักงานปลัดกระทรวงรับผิดชอบจังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบจังหวัดพิษณุโลก กรมอาชีวศึกษา รับผิดชอบจังหวัดชลบุรี และกรมการศึกษานอกโรงเรียนรับผิดชอบจังหวัดภูเก็ต และสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏรับผิดชอบในการประเมินโครงการ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนตามแนวการปฏิรูปการศึกษา สภาพจริงของแต่ละเขตพื้นที่ ความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายและการให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ

3. ให้แต่ละเขตพื้นที่เลือกพันธกิจการปฏิรูปการศึกษาในการนำร่องอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงภารกิจของเขตพื้นที่และสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด พันธกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิรูปที่จะทำการประเมิน และพันธกิจที่สามารถดำเนินการได้ตามแนวการปฏิรูปมากที่สุดภายใต้เงื่อนไขกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

4. ให้ใช้มาตรการทางการบริหาร ลดข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้สามารถดำเนินการปรับเปลี่ยนตามแนวการปฏิรูปตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ให้มากที่สุด

5. ดำเนินการโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในลักษณะโครงการวิจัยพัฒนา (R&D) ประเมินสัมฤทธิ์ผลโครงการแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม เป็นระบบและต่อเนื่องให้สามารถรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบเป็นระยะ ๆ

6. ให้ดำเนินการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 ภาคเรียน ตั้งแต่ปลายปีการศึกษา 2544 ถึงภาคต้นปีการศึกษา 2545 โดยให้สามารถดำเนินการปฏิรูปในพันธกิจที่สำคัญได้ครบถ้วน

ลักษณะของโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษา

โครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา มีลักษณะดังนี้

1. เป็นโครงการตามนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เป็นโครงการวิจัยพัฒนา (R&D) และวิจัยปฏิบัติการเชิงประเมินแบบมีส่วนร่วมและดำเนินการเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเป้าหมายที่เป็นตัวแทนของเขตพื้นที่และจังหวัดทั่วไป
3. เป็นการนำแนวคิดการปฏิรูปในพันธกิจที่สำคัญลงสู่การปฏิบัติในเขตพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและมากที่สุดภายใต้ข้อจำกัดที่กระทำได้
4. เป็นโครงการภาพรวมของกระทรวงที่ทุกกรม ทุกส่วนราชการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการต้องให้ความร่วมมือ
5. เป็นโครงการที่มุ่งเป้าหมายการปฏิบัติการอยู่ที่เขตพื้นที่และสถานศึกษา

กลยุทธ์การดำเนินโครงการปฏิรูปการศึกษา

เนื่องจากการดำเนินโครงการมีเงื่อนไขและข้อจำกัดค่อนข้างมาก การดำเนินการจึงต้องใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) การจัดการตามสภาพจริง (Virtual Organization) และมาตรฐานทางการบริหารจัดการ เป็นกลยุทธ์หลักในการดำเนินการและใช้กลยุทธ์ในแต่ละพันธกิจ ดังนี้

1. กลยุทธ์การกำหนดเป้าประสงค์โครงการเป็นเชิงวิจัย : โดยกำหนดวัตถุประสงค์ โครงการเป็นการวิจัยพัฒนา (R&D) การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อพัฒนาทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
2. กลยุทธ์การเตรียมโครงการและวางแผนปรับเปลี่ยนเชิงยุทธศาสตร์ : โดยวางแผนดำเนินโครงการและวางแผนปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่แบบองค์รวม มีความชัดเจนในเป้าประสงค์ เลือกทางที่ดีที่สุด ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. กลยุทธ์การจัดองค์กรตามสภาพจริงและบริหารจัดการแนวใหม่ (NPM) : โดยใช้ข้อมูลและสภาพจริงของแต่ละจังหวัด พื้นที่ ในการจัดให้มีสำนักงานการศึกษาในเขตพื้นที่ การสรรหาคณะกรรมการเขตพื้นที่และผู้อำนวยการสำนักงานฯ เขตพื้นที่ จัดองค์กรแนวใหม่และใช้มาตรการทางการบริหารแก้ข้อจำกัดด้านกฎหมายและการใช้อำนาจ

4. กลยุทธ์การส่งเสริมสถานการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) : โดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการบริหาร สร้างบุคลากรแกนนำและเครือข่าย กระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน ส่งสถานศึกษาให้มากที่สุดและเป็นรูปธรรม เน้นการสร้าง ความเข้มแข็งให้สถานศึกษา

5. กลยุทธ์การปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาทั้งโรงเรียน (WSA) : โดยโรงเรียนดำเนินการปฏิรูปในองค์กรรวม เน้นการใช้แผนยุทธศาสตร์ในการปรับเปลี่ยน พึ่งตนเอง บริหารในรูปคณะกรรมการ เน้นการจัดการที่ดี ตรวจสอบได้และความยั่งยืนของการปฏิรูป

6. กลยุทธ์การประเมินผลการปฏิรูปและประเมินโครงการแนวใหม่ : กำหนดให้เป็นการวิจัยพัฒนา วิจัยเชิงปริมาณ โดยการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จไว้ล่วงหน้า ประเมินทั้งก่อนและหลังการดำเนินการ รวมทั้งติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน และให้มีการรายงานเป็นระยะ ๆ

7. กลยุทธ์การเพิ่มกลไกสร้างความยั่งยืนของปฏิรูป : โดยสร้างจิตสำนึกและค่านิยมปฏิรูปการศึกษา สร้างความโปร่งใส ความเป็นธรรม การบริหารงบประมาณ สร้างระบบสนับสนุนและระบบตรวจสอบการบริหารโครงการนำร่องประชาสัมพันธ์เชิงรุกเกี่ยวกับ การดำเนินการและผลการปฏิรูป ประกาศเกียรติคุณหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นด้าน การปฏิรูป

บทบาทหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการนำร่องปฏิรูปการศึกษา

การดำเนินงานโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษา มีองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์กรและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละองค์กร ดังต่อไปนี้ คือ

1. สำนักงานโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษา เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการโครงการและเป็นหน่วยปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโครงการ มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 1.1 จัดเตรียมโครงสร้าง
 - 1.2 จัดทำคู่มือปฏิบัติการโครงการและคู่มือปฏิบัติการปฏิรูป
 - 1.3 สร้างความเข้าใจโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง / เขตพื้นที่นำร่อง
 - 1.4 พัฒนาบุคลากรในการดำเนินปฏิรูปการศึกษา
 - 1.5 ประสานงาน ให้คำปรึกษาแนะนำกรมผู้แทนฯ และเขตพื้นที่นำร่อง
 - 1.6 กำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินโครงการลักษณะการประเมิน
- ภายใน
- 1.7 ประชาสัมพันธ์
 - 1.8 งานที่ได้รับมอบหมาย

2. กรมผู้แทนกระทรวงในการนำร่องปฏิรูปการศึกษา เป็นองค์กรปฏิบัติการทำหน้าที่เป็นผู้แทนกระทรวงในการจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การนำร่องโดยมีหน้าที่ดังนี้

- 2.1 ร่วมจัดทำคู่มือปฏิบัติการโครงการและคู่มือปฏิบัติการปฏิรูป
- 2.2 สรรหาผู้อำนวยการคณะกรรมการ และรองผู้อำนวยการ และคณะกรรมการฯ เขตเขตพื้นที่
- 2.3 จัดตั้งสำนักงานฯ เขตพื้นที่ และสรรหาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในสำนักงานฯ เขตพื้นที่
- 2.4 ร่วมวางแผนปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาของเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ
- 2.5 เตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่นำร่อง
- 2.6 กำกับ ดูแล และส่งเสริม สนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาของเขตพื้นที่นำร่อง และสถานศึกษา
- 2.7 ปฏิบัติงานอื่นที่คณะกรรมการปฏิรูปและคณะกรรมการโครงการมอบหมาย
- 2.8 งานที่ได้รับมอบหมาย

3. คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา เป็นองค์กรอำนวยการปฏิรูปการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 3.1 กำกับ ดูแล สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา
- 3.2 เสนอแนะการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา
- 3.3 ประสานส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน
- 3.4 ประสานงานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา
- 3.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 3.6 ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมในเขตพื้นที่
- 3.7 แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานตามที่คณะกรรมการเขตพื้นที่นำร่อง มอบหมาย

4. สำนักงานฯ เขตพื้นที่นำร่องปฏิรูปการศึกษา เป็นหน่วยปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 4.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย แผนพัฒนาอุดมศึกษา แผนพัฒนาการศาสนา และวัฒนธรรมและความต้องการของท้องถิ่น

4.2 เตรียมการและสนับสนุนการเตรียมการในการจัดตั้งงบประมาณ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งผลลัพธ์ของสถานศึกษา และหน่วยงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมในเขตพื้นที่นำร่อง รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

4.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

4.4 ส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย รวมทั้งการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส

4.5 กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและตามอัธยาศัย และหน่วยงานด้านศิลปะ และศิลปะ วัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา

4.6 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ศาสนาศิลปะ และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา

4.7 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษา และการดำเนินการด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา

4.8 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษา และหน่วยงานศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษา

4.9 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

4.10 ดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา

4.11 ดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในเขตพื้นที่การศึกษา

4.12 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.13 ปฏิบัติงานอื่นตามที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย

5. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยปฏิบัติการการปฏิรูปการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงการศึกษาประถมวัยและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์และจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของเขตพื้นที่นำร่องปฏิรูปการศึกษา

5.2 ประสานกับเขตพื้นที่การศึกษา และร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

5.3 จัดบริการการศึกษาและจัดบรรยากาศการเรียนการสอนตามสภาพแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.4 เตรียมการขอจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป และรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

5.5 กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนาดำเนินงานและการพัฒนาและการดำเนินการทางวินัยครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นในสถานศึกษา

5.6 ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา

5.7 จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

5.8 ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษา และสถาบันอื่นในชุมชนและท้องถิ่น

5.9 ปฏิบัติงานอื่นตามที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย

6. **ครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่นาร่อง** เป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาในระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา มีหน้าที่ ดังนี้

6.1 พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจิตสำนึกและจัดการปฏิรูปการศึกษา

6.2 พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

6.3 พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ ค่านิยมสร้างสรรค์และมาตรฐานวิชาชีพ

6.4 วิจัยพัฒนาการปฏิบัติงานและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การจัดโครงสร้างและอัตรากำลังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จัดโครงสร้างและอัตรากำลังตามโครงสร้างที่ สำนักงานปฏิรูปการศึกษาเสนอ จำนวนอัตรากำลังระหว่าง 30 – 70 คน แยกตามกลุ่มงาน 9 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มงานอำนวยการ
2. กลุ่มงานบุคลากร
3. กลุ่มงานนโยบายและแผน
4. กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. กลุ่มส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการศึกษาเอกชน

6. กลุ่มส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย
7. กลุ่มงานส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม
8. กลุ่มงานส่งเสริมพละนามัยและกิจการพิเศษ
9. หน่วยงานติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

โดยมีบทบาทหน้าที่ของสำนักงานฯ เขตพื้นที่นาร่องปฏิรูปการศึกษา ดังนี้

1. บริหารการจัดการศึกษาและส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่
2. ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาพื้นฐาน พัฒนางานด้านวิชาการ และจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา
3. ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจกับบุคลากรของหน่วยงานการศึกษา องค์กรเครือข่าย องค์กรภาครัฐ เอกชน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป
4. ดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศและเป็นศูนย์ข้อมูลทางการศึกษา โดยให้สามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก (Ed.school Mapping)
5. ดำเนินการพัฒนาศูนย์ข้อมูลทุกระดับ ก่อรวมนักวิชาชีพครู เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ภารกิจและพันธกิจการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

แนวทางการคัดเลือกภารกิจและพันธกิจ

เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและแนวทางการจัดเห็นโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยความสำเร็จของพันธกิจการปฏิรูปการศึกษาที่มีต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการ การเลือกพันธกิจการปฏิรูปในการนาร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่นาร่อง จึงกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามมาตรา 38, 39 และ 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และเป็นภารกิจของเขตพื้นที่และสถานศึกษาตามโครงสร้างที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษา เสนอ ซึ่งเป็นภารกิจรองรับการกระจายอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด
2. เป็นพันธกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาและความสำเร็จของโครงการที่จะทำการประเมิน
3. เป็นพันธกิจที่สามารถปฏิบัติได้จริง และเป็นไปตามแนวการปฏิรูปให้มากที่สุดภายในบริบทการปฏิรูปการศึกษาและระเบียบ กฎหมายที่ใช้อยู่ปัจจุบันและสภาพจริงของการบริหารจัดการในเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเป้าหมาย

ภารกิจและพันธกิจการปฏิรูปการศึกษา

เลือกภารกิจและพันธกิจการปฏิรูปการศึกษาในการนำร่องปฏิรูปการศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษา 4 ภารกิจ 25 พันธกิจ ดังนี้

1. ภารกิจการบริหารทั่วไป 8 พันธกิจ

- 1.1 การบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ
- 1.2 การเพิ่มประเพณีประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
- 1.3 การจัดระบบสารสนเทศ และ IT ในการบริหารและจัดการเรียนการสอน
- 1.4 การส่งเสริมและการจัดบริการการศึกษา
- 1.5 การส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม
- 1.6 การดำเนินงานกิจการพิเศษในเขตพื้นที่และสถานศึกษา
- 1.7 การจัดระบบการประกันคุณภาพ
- 1.8 การนิเทศ ติดตามและประเมินผล

2. ภารกิจการบริหารงานบุคคล 5 พันธกิจ

- 2.1 การเตรียมการบริหารงานบุคคลระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา
- 2.2 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.3 การประเมินผลกรอบปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.4 การเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ
- 2.5 การพัฒนาวิชาชีพครู

3. ภารกิจการบริหารงบประมาณ 6 พันธกิจ

- 3.1 การจัดตั้งงบประมาณ
- 3.2 การจัดสรรงบประมาณ
- 3.3 การบริหารการเงินและบัญชี
- 3.4 การจัดซื้อจัดจ้าง และการพัสดุ
- 3.5 การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพ การใช้จ่ายงบประมาณ
- 3.6 การระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

4. ภารกิจการบริหารวิชาการ 6 พันธกิจ

- 4.1 การพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา
- 4.2 การปฏิรูปการเรียนรู้
- 4.3 การเทียบโอนผลการเรียน
- 4.4 การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้
- 4.5 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.6 การปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน

รายละเอียดขอบเขตพันธกิจการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา

1. การกิจการปฏิรูปงานบริหารทั่วไป

เป้าหมาย

สถานศึกษามีความพร้อมในการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ บริหารการจัดการศึกษาตามแนวการบริหารจัดการแนวใหม่มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีสมรรถนะและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูง สามารถส่งเสริมและจัดบริการทางการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ได้อย่างมีคุณภาพทั่วถึง เท่าเทียมและเป็นธรรม และสามารถส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมได้ตามสภาพจริงและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ รวมทั้งสามารถดำเนินการและประสานการดำเนินงานกิจการพิเศษในฐานะผู้แทนกระทรวงในเขตพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขอบข่าย ดำเนินการ 8 พันธกิจ ในระดับสถานศึกษา ดังนี้

1.1 การบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมในการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. ระบบและรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ
2. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาตามแนวการบริหารจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ
3. บทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแนวการบริหารแบบกระจายอำนาจ

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

1.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษา ปรับเปลี่ยนการบริหารเป็นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีตัวชี้วัดผลงานเป็นรูปธรรม ใช้แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือและมีการพัฒนาแบบองค์รวม

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การวางแผนพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์
2. การกำหนด CSFs และ KPIs การปฏิบัติงานของสถานศึกษา
3. การบริหารจัดการแนวใหม่
4. การประเมินผลงานตามแนว RBM และประกันคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐาน P.S.O. และการประกันคุณภาพ
6. การพัฒนาโรงเรียนทั้งโรงเรียน (WSA)

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ พ.ศ. 2542
2. ระเบียบนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ

1.3 การจัดระบบสารสนเทศและ IT ในการบริหารและการจัดการเรียน

การสอน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษามีระบบและข้อมูลที่มีคุณภาพ ใช้ระบบข้อมูล เครื่องมือ และพัฒนามาตรฐานการใช้ IT เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารและการจัดการเรียนการสอน

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษา (EIS)
2. การจัดทักัดขึ้นความต้องการของโรงเรียน (SIN)
3. การจัดเครื่องมือ IT เพื่อการสอน
4. การพัฒนามาตรฐานด้าน IT
5. การพัฒนาบุคลากรด้าน IT

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. แผนพัฒนาระบบสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ

1.4 การส่งเสริมและการจัดบริการการศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถประสานส่งเสริมและการจัดบริการทางการศึกษาในความรับผิดชอบได้อย่างครบถ้วน ทั้งถึงเท่าเทียมและเป็นธรรม

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาก่อนปฐมวัย
2. จัดบริการศึกษานอกระบบ / ตามอัธยาศัย
3. การจัดบริการการศึกษาสำหรับคนพิการฯ

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. แผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ
3. แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฯ

1.5 การส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษาอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมในสถานศึกษา สามารถบูรณาการศาสนาและวัฒนธรรมไว้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การบูรณาการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในการจัดการศึกษา
2. การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2535
2. พ.ร.บ. โบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ พ.ศ. 2535

1.6 การดำเนินงานกิจการพิเศษในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษา สามารถส่งเสริมและดำเนินงานกิจการพิเศษ ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ได้อย่างครบถ้วน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. ประสานงานโครงการพระราชดำริ
2. ประสานงานนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลเช่นโรคเอดส์ ยาเสพติด
3. ส่งเสริมงานกิจกรรมการศึกษา เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ฯ

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. ลูกเสือ
2. ข้อบังคับยุวกาชาด
3. ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริ

1.7 การจัดระบบการประกันคุณภาพ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษาจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารจัดการของเขตพื้นที่และสถานศึกษา โดยจัดให้มีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับเขต ระดับสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมิน

คุณภาพการศึกษาทั้งการประเมินตนเอง ประเมินภายใน และประเมินภายนอก เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. กำหนดมาตรฐานระดับโรงเรียน
2. จัดระบบ การประเมินตนเอง
3. ประเมินตนเองและรายงาน
4. เตรียมรับการประเมินภายนอก

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา

1.8 การนิเทศ ติดตามและประเมินผล

วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีการนิเทศการศึกษา ทั้งการนิเทศภายในและภายนอก รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลการใช้หลักสูตรและประเมินผล การจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบและนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอน และพัฒนาการจัดการศึกษาและการส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การนิเทศภายใน
2. การติดตาม ตรวจสอบ ตรวจสอบประเมินผลการเรียนการสอน

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการตรวจราชการ พ.ศ. 2533
2. ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา

2. การกิจการปฏิบัติการบริหารงานบุคคล

เป้าหมาย

สถานศึกษามีการเตรียมการในการบริหารงานบุคคลทั้งระบบ ทั้งการวางแผน การสรรหา การพัฒนา การให้พ้นจากงานและการจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและต้องการที่จะทำการปฏิบัติการศึกษา และสามารถปฏิบัติภารกิจของตนตามแนวการปฏิบัติการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบข่าย ดำเนินการ 5 พันธกิจ ในระดับสถานศึกษา ดังนี้

2.1 การเตรียมการบริหารงานบุคคลระดับสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษาได้เตรียมความพร้อมในการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การวางแผนกำลังงานของสถานศึกษา
2. การวางแผนการสรรหาและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การวางแผนพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. แผนปฏิบัติการครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. ร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ สปศ. เสนอ

2.2 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษามีความเข้าใจและต้องการที่จะปฏิบัติการศึกษา รวมทั้งมีทักษะสามารถปฏิบัติการปฏิบัติการศึกษาได้ตามบทบาทหน้าที่ใหม่ที่ได้รับมอบหมาย

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. การเตรียมความพร้อมของครูเพื่อการปฏิบัติการ
2. การพัฒนาบุคลากรแกนนำและครูต้นแบบบริหารจัดการเรียนการสอน
4. การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติการศึกษา

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแผนปฏิบัติการครูและบุคลากรทางการศึกษา

การศึกษา

2.3 การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อนำร่องประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแนวการปฏิบัติการศึกษา และการปฏิบัติการบริหารงานบุคคลของภาครัฐ

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. แนวการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด
หมายเหตุ ประสานการใช้ผลการประเมินกับผู้มีอำนาจตามกฎหมายการบริหาร
งานบุคคลที่ใช้อยู่เดิม

2.4 การเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษายึดมั่นในระเบียบวินัย
จรรยาบรรณ และค่านิยมสร้างสรรค์ของข้าราชการ

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพครู
2. การส่งเสริมค่านิยมสร้างสรรค์ของข้าราชการ
3. การส่งเสริมวินัยครูและบุคลากรทางการศึกษา

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. จรรยาบรรณวิชาชีพครู
2. จรรยาบรรณข้าราชการ
3. ค่านิยมสร้างสรรค์ตามแผนการปฏิรูปวัฒนธรรม การทำงานของข้าราชการ
ของ ก.พ.
4. พ.ร.บ. ระเบียบบริหารงานบุคคลและ พ.ร.บ. ครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

2.5 การพัฒนาวิชาชีพครู

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานตามมาตรฐาน
วิชาชีพ มีความมั่นคงในวิชาชีพและได้รับสวัสดิการอย่างเหมาะสมจากองค์กรวิชาชีพ

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การวางแผนพัฒนาวิชาชีพครู
2. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู
3. การจัดสวัสดิการและแก้ไขปัญหาหนี้สินครู
4. การส่งเสริมให้มีความปลอดภัยและความสุขในการปฏิบัติงาน

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. แผนพัฒนาวิชาชีพครู
2. พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการครู
3. ร่าง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการครู ที่กำหนดตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

3. การกิจการปฏิรูปร่างงบประมาณ

เป้าหมาย

สถานศึกษามีความพร้อมในการบริหารงบประมาณแนวใหม่รองรับการกระจายอำนาจด้านการบริหารงบประมาณและสอดคล้องกับแนวการบริหารจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ สามารถบริหารงานการเงิน การบัญชีและการพัสดุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้เงื่อนไขของระเบียบกฎหมายที่เอื้อและเป็นศูนย์กลางการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

ขอข้าย ดำเนินการ 6 พันธกิจ ในระดับสถานศึกษา ดังนี้

3.1 การจัดตั้งงบประมาณ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดตั้งงบประมาณตามระบบงบประมาณแบบมุ่งผลลัพธ์

ขอข้ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. วางแผนงบประมาณระยะกลาง (MTEF)
2. การจัดทำงบประมาณแบบมุ่งผลลัพธ์ (PBB)
3. การหาแหล่งเงินอุดหนุนและสรรหางบประมาณล่วงหน้า
4. การเตรียมการและสร้างความเชื่อมโยงการขอตั้งงบประมาณแก่ส.ใหม่

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. ธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
2. ระเบียบ ศษ. ว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา
3. แนวการจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งผลงานของสำนักงบประมาณ
4. ระเบียบการเงินอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.2 การจัดสรรงบประมาณ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษามีการเตรียมการและมีความพร้อมในการจัดสรรงบประมาณ

ขอข้ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การจัดทำและการบริหารงบประมาณระดับสถานศึกษา

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2525 และฉบับแก้ไข
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณระดับจังหวัด

พ.ศ. 2524

3. แนวการจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งผลงานของสำนักงบประมาณ

3.3 การบริหารการเงินและบัญชี

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการบริหารการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การจัดทำแผนการเงินและการบัญชีระดับสถานศึกษา
2. การจัดทำระบบบัญชีแบบทั้งรับทั้งจ่าย
3. การจัดระบบการเงินการบัญชีระยะเชื่อมต่อ
4. การควบคุมการบริหารการเงินของสถานศึกษา

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. ระเบียบ คตง. ว่าด้วยวินัยทางงบประมาณและการคลัง พ.ศ. 2544
2. หนังสือกระทรวงการคลัง เรื่องการเบิกจ่ายเงินงบประมาณควบคุมโครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.4 การจัดซื้อ จัดจ้าง และการพัสดุ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดซื้อจัดจ้างตามระบบใหม่ และสามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุในระยะเชื่อมต่อได้อย่างถูกต้อง

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การจัดซื้อ จัดจ้าง และการพัสดุปัจจุบัน
2. การจัดซื้อ จัดจ้าง และการพัสดุตามระบบงบประมาณใหม่
3. การจัดซื้อ จัดจ้าง และการพัสดุในระยะเชื่อมต่อ

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และระเบียบคำสั่งอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.5 การตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษามีการบริหารงบประมาณได้อย่างคุ้มค่า โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การตรวจสอบภายใน
2. การตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ
3. การประเมินประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. ระเบียบ คคจ. ว่าด้วยวินัยทางงบประมาณและการคลัง พ.ศ. 2544

3.6 การระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและพอเพียงที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การระดมทรัพยากรจากภาครัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การจัดตั้งกองทุนทางการศึกษา
3. การบริหารเงินกองทุนทางการศึกษาและสวัสดิการอื่น ๆ ของกระทรวง

ศึกษาธิการ

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. แนวการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษาตามที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษาเสนอ
3. ระเบียบว่าด้วยการบริหารงานกองทุนต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ

4. การกิจการปฏิรูปงานวิชาการ**เป้าหมาย**

สถานศึกษามีการพัฒนา มีความพร้อมและการบริหารงานวิชาการได้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา

ขอบข่าย ดำเนินการ 6 พันธกิจ ในระดับสถานศึกษา ดังนี้

4.1 การพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาได้ความล้มเหลว สนองความต้องการของท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศ

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
2. การนิเทศการพัฒนาหลักสูตร
3. ประเมินผลการใช้หลักสูตร

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการและระเบียบฯ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 การปฏิรูปการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนา การเรียนรู้ และการปรับ กระบวนการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การสร้างครูแกนนำและครูเครือข่าย
2. การพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การนิเทศ ติดตามประเมินผลการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้
4. วิจัยพัฒนาการเรียนรู้

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.3 การเทียบโอนผลการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สามารถจัดบริการการศึกษาในสถานศึกษาได้หลากหลาย เทียบโอนผลการเรียนรู้ได้และอำนวยความสะดวกต่อผู้เรียนและการยกระดับการศึกษาของ ประชาชน

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกรเทียบโอน
2. การดำเนินการเกี่ยวกับการเทียบโอนระดับโรงเรียน

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรและระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
2. แผนกกรเทียบโอนตามแผนปฏิรูปฯ

4.4 การจัดเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สนองความพร้อมและความต้องการของผู้เรียน

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้
2. การนำภูมิปัญญามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.5 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชน และประชาชนทั่วไป

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การจัดศูนย์สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตและการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนทางไกลส่งเสริมการผลิตและการใช้สื่อการสอน

4.6 การปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ชุมชนและสร้างหน่วยงานและชุมชนแห่งการเรียนรู้

ขอบข่ายพันธกิจของสถานศึกษา

1. การสร้างโรงเรียนแห่งการเรียนรู้
2. การสนับสนุนและจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

ระเบียบ / กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการประเมินผลสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม (2545) ได้จัดทำรายงานประเมินผลภายนอกระยะเตรียมการโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อพิจารณาจากการปฏิบัติตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า

การปฏิบัติภารกิจการบริหารทั่วไปในภาพรวมมีการปฏิบัติทุกกรณีและคุณภาพการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบแต่ละด้านพบว่า การดำเนินงานกิจกรรมพิเศษ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐและสถานศึกษาได้ดำเนินการมาแล้วอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การใช้ระบบสารสนเทศและ IT ทั้งนี้เนื่องจากการจัดทำฐานข้อมูลและพัฒนาระบบซึ่งต้องใช้เวลาอย่างมากในด้านการเตรียมการ ทั้งด้านการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ และจะต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อน

การปฏิบัติภารกิจด้านงานบริหารงานบุคคล มีการปฏิบัติทุกพันธกิจและคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบแต่ละด้านพบว่า การวางแผนกำลังคนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

การปฏิบัติภารกิจด้านงานวิชาการ มีการปฏิบัติทุกพันธกิจ และคุณภาพการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบแต่ละด้านพบว่า โอกาสในการเข้ารับการศึกษาโดยเฉพาะมีเกณฑ์การรับประชาชนทั่วไปเข้าเรียนในสถานศึกษามีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นแนวปฏิบัติที่สถานศึกษาได้จัดทำมาแล้วอย่างต่อเนื่องทุกปี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การเทียบระดับการศึกษาและโอนผลการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่เคยดำเนินการมาก่อน ทำให้ต้องใช้เวลาในการเตรียมการให้มากกว่านี้

เอดมอนสัน และคณะ (Edmonson and others. 1953 : 79-81) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีคุณลักษณะที่ดี คือ เป็นผู้มีความคิดและมองการณ์ไกลมีความสามารถในการแข่งขันบริหารมีความสามารถในการกระตุ้นบุคคลอื่น มีความเป็นนักวิชาการ มีความรู้ในวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ในอาชีพและการปฏิบัติงาน

แมกนุสัน (Magnuson 1971 : 78-91) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โดยจำแนกคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนออกเป็น 2 ลักษณะคือ คุณลักษณะด้านอาชีพ (Professional Characteristics) และคุณสมบัติส่วนตัว (Personal Characteristics) ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดคือ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้มีความสามารถการติดต่อและเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในสาขาวิชาชีพเป็นอย่างดี รู้จักมอบหมายงานให้ผู้อื่นทำ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ให้รู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นผู้ที่นำเข้ไกลและมีเวลาสำหรับผู้ร่วมงาน ให้ความสนใจในบุคคลอื่น ๆ มีความสามารถในการวางแผนและการจัดระเบียบงาน รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น และรู้จักใช้อำนาจหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมคุณลักษณะส่วนตัวประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้ มีวิจรรย์ญาณและมีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดี มีความรู้กว้างขวาง เป็นผู้ไม่ใช้อารมณ์ มีความจริงใจ มีความเป็นมิตร มีอารมณ์ขัน มีใจกว้างและเปิดเผย มีความเสมอต้นเสมอปลาย มีความเมตตาปราณีและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

จากการวิจัยของ ฮาฟฟินส์ (Huffhines. 1984 : 705 – A) เรื่อง รูปแบบแทกโซโนมิกซ์เพื่อการเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารที่สามารถนำสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน และผู้บริหารควรจะต้องแสดงบุคลิกภาพเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม โดยต้องคำนึงถึงภารกิจที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนการปฏิสัมพันธ์กับสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่าคำตอบที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางทั้ง 4 ภารกิจ ยังไม่มีความชัดเจน ดังนั้น จึงสนใจที่จะหาข้อค้นพบสำหรับผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร ขนาดโรงเรียนที่บริหารและเขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียนตั้งอยู่ว่าสมควรจะมีศักยภาพอย่างไร

วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี
- กำลังศึกษาปริญญาโท
- ปริญญาโท

ประสบการณ์ในการบริหาร

- น้อยกว่า 10 ปี
- ระหว่าง 10 - 20 ปี
- ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป

ขนาดโรงเรียน

- ขนาดเล็ก
- ขนาดกลาง
- ขนาดใหญ่

เขตพื้นที่การศึกษา

- เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1
- เขตพื้นที่การศึกษาที่ 2
- เขตพื้นที่การศึกษาที่ 3
- เขตพื้นที่การศึกษาที่ 4
- เขตพื้นที่การศึกษาที่ 5

ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

- ภารกิจการบริหารทั่วไป
- ภารกิจการบริหารงานบุคคล
- ภารกิจการบริหารงบประมาณ
- ภารกิจการบริหารงานวิชาการ